

Retningslinjer for tilgang til data fra SSB

Gyldig fra 1.1.2021

Innhold

Gyldig fra 1.1.2021	1
1. Innledning.....	2
2. Hva kan data fra SSB brukes til, og hvem kan få tilgang	2
2.1. Hva kan data brukes til	2
2.2. Hvem kan få tilgang	3
2.2.1. Forskningsinstitusjoner	3
2.2.2. Offentlige myndigheter og andre organer	3
3. Data det kan gis tilgang til	3
3.1. Datagrunnlaget for offisiell statistikk	3
3.2. Særskilt om helseopplysninger.....	5
3.3. Tidspunkt for tilgang til data	5
3.4. Dataminimering.....	5
3.5. Særskilt om grunndata	6
4. Særskilte krav til offentlig myndighet	6
5. Krav til søknad	7
6. SSBs behandling av søknad	7
7. Krav til mottakers behandling	8
8. Løpenummer	9
9. Nøkkelutveksling og oppbevaring av koblingsnøkkel.....	9
9.1. Utveksling av koblingsnøkkel	9
9.2. Oppbevaring av koblingsnøkkel	9
10. Data til utlandet.....	9
11. Prising	10
12. Teknisk om tilgang.....	11

1. Innledning

Disse retningslinjene utfyller [statistikkloven av 21. juni 2019 nr. 32 § 14](#) og [forskrift av 11. desember 2020 nr. 2731](#) (statistikkforskriften).

I tillegg til statistikklov og forskrift bygger retningslinjene på relevante forarbeider; [NOU 2018:7](#) særlig kapittel 9, og [Prop. 72 LS \(2018-2019\)](#) særlig departementets vurderinger i kapittel 6.2.4. Når det i det følgende refereres til forarbeidene menes Prop.72 LS (2018-2019).

Retningslinjene gjelder for tilgang til mikrodata (informasjon om enkeltenheter), men også for tilgang til statistikk (aggregert informasjon) som ikke oppfyller statistikklovens krav til statistisk konfidensialitet og derfor ikke kan gjøres tilgjengelige i Statistisk sentralbyrås statistikkbank. I det følgende benyttes *data* som en fellesbetegnelse.

Andre relevante datakilder fra SSB, som *ikke* er omfattet av disse retningslinjene er:

- [Statistikkbanken¹](#)
- [Åpne data med API²](#)
- [Microdata.no³](#)

Dette er datakilder som gir enklere tilgang til statistiske resultater. SSB anbefaler alltid at det undersøkes om en av disse andre relevante datakildene kan oppfylle det konkrete databehovet.

Statistikkloven § 14, tilhørende forskrift og disse retningslinjene gjelder tilgang til ikke-anonyme opplysninger. Begrepet ikke-anonyme opplysninger dekker en skala fra tilnærmet anonyme (anonymiserte) opplysninger til identifiserbare opplysninger.

2. Hva kan data fra SSB brukes til, og hvem kan få tilgang

2.1. Hva kan data brukes til

Det følger av statistikkloven § 14 (1) at SSB kan gi tilgang til opplysninger for utarbeiding av statistiske resultater og analyser, herunder forskning, når det ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser. Avgrensningen av formålene er begrunnet i europaparlaments- og forordning (EU) nr. 223/2009 om europeiske statistikk.

Nedenfor defineres de ulike formålene «statistiske resultater og analyser, herunder forskning» nærmere, og kapittel 2.2 beskriver hvem som kan få tilgang til data.

Med *forskning*⁴ menes typisk aktiv, grundig og systematisk granskning gjennom bruk av vitenskapelig metodikk for å finne ny viten og øke kunnskapen.

Med *statistiske⁵ resultater og analyser* menes sammenstilling og bearbeidelse av opplysninger om de enkelte enhetene i gruppen eller et utvalg av disse enhetene, eller ved systematisk observasjon av fenomenet, samt systematisk undersøkelse/vurdering av disse.

Bruk av data for ikke-statistiske formål, for eksempel administrative, rettslige eller skattemessige formål, eller til kontroll av statistiske enheter, er forbudt. Dataene kan derfor ikke brukes til å påvirke

¹ Statistikkbanken inneholder detaljerte tabeller med tidsserier. Brukeren kan lage egne utvalg av tallene og lagre disse i flere filformater.

² SSB tilbyr API-er hvor brukeren raskt kan hente ut og integrere SSBs tabelldata med egne systemer.

³ Gjennom forskningstjenesten microdata.no får forskere og studenter umiddelbar og selvbetjent tilgang til anonyme data fra SSB uten å søke.

⁴ Begrepet forskning kan være vanskelig å definere. SSB tar utgangspunkt i begrepet slik det framkommer i [helseforskningsloven § 4a](#)) og [Store norske leksikon](#).

⁵ Jf. statistikkloven § 3 (1) bokstav a)

rettsstillingen til den opplysningene gjelder. I forarbeidene eksemplifiseres dette ytterligere ved at data for eksempel kan benyttes til å utvikle generelle systemer og algoritmer som kan inngå i verktøy for å utnytte ressursene i en offentlig myndighet på en mest mulig effektiv måte. Data om en enkeltperson eller virksomhet kan imidlertid ikke brukes for å tilpasse saksbehandlingen til denne konkrete personen eller virksomheten.

2.2. Hvem kan få tilgang

Det følger av forskrift til statistikkloven § 1 (1) at tilgang til opplysninger etter statistikkloven § 14 kan gis til forskningsinstitusjoner for forskningsformål, og til offentlige myndigheter og andre definerte organer for utarbeiding av statistiske resultater og analyser. Hvilke organer dette er fremkommer av forskriften § 1 (1) a)-e), og omtales nærmere i kapittel 2.2.2. Hvem som inngår i gruppen forskningsinstitusjoner følger av forskriften § 1 (2), og omtales nærmere i kapitel 2.2.1

2.2.1. Forskningsinstitusjoner

Med forskningsinstitusjoner menes organisasjoner som er godkjent som forskningsorganisasjon av [Forskningsrådet](#) eller [EUs statistikkontor](#), Eurostat.

SSB kan godkjenne en organisasjon som forskningsinstitusjon selv om organisasjonen ikke vil kunne godkjennes av Forskningsrådet eller Eurostat. SSB vil ved behandling av søknaden ta utgangspunkt i [Forskningsrådets vilkår](#), men kan avvike fra disse for eksempel når det gjelder kravet om utbytte og kravet om å skille ut forskningsvirksomhet fra økonomisk virksomhet. Søknad om godkjenning som forskningsorganisasjon sendes til mikrodata@ssb.no. Vedlagt søknaden kreves som et minimum:

- organisasjonens vedtekter og siste årsrapport/årsmelding
- utskrift fra Brønnøysundregisteret (firmaattest)
- redegjørelse for at organisasjonen driver uavhengig forskning utført av personell med forskerkompetanse, inkludert en oversikt over slik forskning utført de siste tre år med finansieringskilde og beløp, samt oversikt over hvordan resultatene fra denne forskningen er publisert
- oversikt over FoU-årsverk og antall ansatte

2.2.2. Offentlige myndigheter og andre organer

Følgende organer kan få tilgang til opplysninger for utarbeidelse av statistiske resultater og analyser

- a) statlige organer⁶, fylkeskommuner og kommuner
- b) Norges Bank
- c) Riksrevisjonen
- d) sentrale statistikkmyndigheter i andre land⁷
- e) internasjonale organisasjoner med grunnlag i folkerettslig avtale⁸.

3. Data det kan gis tilgang til

3.1. Datagrunnlaget for offisiell statistikk

Det kan gis tilgang til datagrunnlaget⁹ som SSB har innhentet til utvikling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk, med unntak av helseopplysninger som omtales nærmere i kapittel 3.2.

⁶For eksempel departementer og direktorater. Særlovsselskaper eller selskaper som eies av det offentlige omfattes eksempelvis ikke.

⁷ For eksempel Statistiska centralbyrån (SCB), Danmarks statistik (DS)

⁸ For eksempel FN, OECD og EU

⁹ Jf. statistikkloven § 10

Med unntak for helseopplysninger er det ingen absolutte begrensninger i hvilke opplysninger det kan gis tilgang til, men **tilgang forutsetter at det ikke er til uforholdsmessig ulempe for andre interesser** slik dette fremkommer av statistikkloven § 14 (1).

Det er understreket i forarbeidene at ulempevurderingen gir anvisning på en konkret og bred vurdering før tilgang gis. Forarbeidene nevner personvern, hensynet til å bevare tilliten til SSB, mottakers evne til å håndtere dataene på en sikker måte, beskyttelse av kommersielle interesser og nasjonale forsvars- og sikkerhetsinteresser som eksempler på relevante interesser som skal inngå i vurderingen.

Hvilke data SSB kan gi tilgang til i det enkelte tilfellet, vil bero på en konkret og bred vurdering av ulempen ved tilgang til data. I denne vurderingen vil SSB se hen til de omsøkte opplysningenes karakter og de ulike data skal vurderes både isolert og samlet. For eksempel kan en opplysning som det isolert sett ikke vil medføre noen nevneverdig ulempe å gi tilgang til, kunne vurderes annerledes når den aktuelle opplysningen ses i sammenheng med andre opplysninger. Opplysningenes sensitivitet er av forholdene som må inngå i vurdering av om tilgang skal gis og her viser forarbeidene særskilt til særlige kategorier av personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9. Som særlige kategorier opplysninger regnes blant annet opplysninger om helse, kriminalitet og fagforeningsmedlemskap.

Opplysningenes detaljeringsgrad og identifiseringsnivå er også relevante vurderingskriterier når det skal vurderes om tilgang til være til uforholdsmessig ulempe for andre interesser. I den sammenheng er det også relevant å se hen til kravet som stilles i statistikkloven § 14 (2) om at opplysningene ikke skal inneholde større grad av identifikasjon enn det som er nødvendig for det aktuelle formålet (dataminimering). Kravet til dataminimering i lys av det konkrete formålet omtales nærmere i kapittel 3.4.

Basert på uttalelser fra forarbeidene gis det eksempelvis ikke tilgang til data dersom:

- dataene har kommersiell verdi og denne verdien forringes dersom data gjøres tilgjengelig
- tilgang vil være i strid med noens rettigheter etter åndsverkloven eller annen lovgivning
- tilgang utgjør fare for rikets sikkerhet
- tilgang strider mot informert samtykke

Videre følger det av forarbeidene til statistikkloven at SSB må utvise særlig aktsomhet ved søknad om tilgang til data som byrået har hentet direkte fra enkeltpersoner og fra foretak gjennom egne statistiske undersøkelser. Tilgang til slike data gis som hovedregel kun til forskere for forskningsformål. SSB kan gjøre unntak fra denne hovedregelen og gi offentlige myndigheter tilgang til data som byrået har innhentet direkte fra enkeltpersoner eller fra foretak dersom dette gjøres på en måte som ikke er egnet til å svekke tilliten til SSB, for eksempel fordi dataene er tilstrekkelig anonymiserte. Det vises for øvrig til kapittel 4 *Særskilte krav til offentlig myndighet*.

Dersom data er innhentet fra andre myndigheter, gir forarbeidene anvisning på at SSB i enkelte tilfeller bør rådføre seg med den aktuelle myndigheten for å vurdere om det ligger begrensninger på bruken av dataene som det bør tas hensyn til.

Oversikt over SSB-data som er mye brukt til statistikk, analyse og forskning, er tilgjengelig på [SSBs nettsider](#).

3.2. Særskilt om helseopplysninger¹⁰

Det kan ikke gis tilgang til opplysninger SSB har innhentet fra sentrale helseregistre hjemlet i lov 20. juni 2014 nr. 43 om helseregistre og behandling av helseopplysninger. Dette fremkommer av forskrift til statistikkloven § 2 (1). Det legges til rette for at helseopplysninger kan sammenstilles med data fra SSB.

For tilgang til helseopplysninger, se www.helsedata.no.

3.3. Tidspunkt for tilgang til data

Tidspunktet for tilgang til data er regulert i forskrift til statistikkloven § 2 (2). Det følger av denne bestemmelsen at det ikke gis tilgang til opplysninger som inngår i statistikkgrunnlaget for offisiell statistikk før statistikken er publisert. Det vil normalt si når statistikken som opplysningene inngår i er publisert for allmennheten.

Data SSB utelukkende har samlet inn for utviklings- eller kvalitetssikringsformål kan det gis tilgang til når data er statistisk klargjort og tilrettelagt for tilgang. Dette vil typisk omfatte tilfeller hvor SSB vurderer å etablere ny statistikk som helt eller delvis er basert på data som ikke allerede inngår i annet statistikkgrunnlag, slik at det vil være hensiktsmessig å hente inn nye data for utvikling og test av ny statistikk. Et annet eksempel er data som benyttes ved editering av statistikkgrunnlaget, det vil si data som benyttes for å kvalitetssikre opplysningene som inngår i statistikkgrunnlaget, typisk ved enkelttoppslag for å bekrefte/avkrefte avvikende verdier i statistikkgrunnlaget.

3.4. Dataminimering

Det følger av statistikkloven § 14 (2) at opplysningene ikke skal inneholde identifikasjon i større grad enn det som er nødvendig for det aktuelle formålet¹¹. Graden av identifikasjon må også ses i sammenheng med risikoen for bruk i strid med formålet og den alminnelige tilliten til SSB.

Videre følger det av statistikkloven § 14 (3) at opplysningene som hovedregel ikke skal inneholde direkte person- eller foretaksidentifiserende kjennetegn. Det betyr at data skal anonymiseres eller aidentifiseres.

Med opplysninger i anonymisert form menes opplysninger som ikke kan knyttes til en identifisert eller identifiserbar statistisk enhet. Med opplysninger i indirekte identifiserbar form menes at alle direkte identifiserende variabler er slettet eller erstattet av løpenummer, se kapittel 8.

Det følger videre av bestemmelsen at direkte identifiserbare opplysninger kun kan gjøres tilgjengelig for sammenstilling og annen behandling dersom dette er helt nødvendig for å oppnå formålet med behandlingen og det ikke er betenkelig av hensyn til den som opplysningene gjelder. Direkte person- eller foretaksidentifiserende kjennetegn skal slettes så snart behandlingen er gjennomført. I følge forarbeidene er det forutsetning for tilgang til direkte identifiserbare opplysninger for sammenstillingsformål at sammenstillingen skjer i medhold av lov¹².

Normalt vil data gjøres tilgjengelige fra SSB i en indirekte identifiserbar form, noe som innebærer at direkte identifiserende kjennetegn er fjernet og at detaljeringsgraden reflekterer behovet knyttet til det konkrete formålet med behandlingen. Dette vil være i samsvar med prinsippet om dataminimering, jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav c, som innebærer at opplysningene skal være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålet med behandlingen. Når det gis tilgang til data i indirekte identifiserbar form erstattes normalt direkte identifiserende

¹⁰ Jf. forskriften § 2 (1)

¹¹ slik dette fremkommer av søknad og annen relevant dokumentasjon

¹² Se f.eks. norsk pasientregisterforskriften § 3-1 og hjerte- og karregisterforskriften § 3-1

variabler med et løpenummer som blant annet gjør det mulig å følge en og samme enhet over tid. Bruk av løpenummer er nærmere omtalt i kapittel 9.

Eksempel på dataminimering kan typisk være aggregering; som aldersgruppering, inntektsintervall, gruppert utdanningsnivå mv.

3.5. Særskilt om grunndata

Kjennemerker som er særlig viktig som grunnlag for den økonomiske og næringsmessige statistikken og som er registrert og tilgjengelig i Enhetsregisteret kalles «grunndata».

SSB kan gi tilgang til grunndata om juridiske personer (og underenheter av disse) registrert i Enhetsregisteret (ER) med direkte identifiserende kjennetegn (organisasjonsnummer, navn, mv). Også tilgang til og bruk av grunndata fra SSB er begrenset til utarbeiding av statistiske resultater og analyser, herunder forskning.

Grunndata består av følgende opplysninger:

Foretak:

Organisasjonsnummer, offisielt navn, redigert navn, postadresse, forretningsadresse, telefonnummer, telefaksnummer, e-post, hjemmeside, stiftelsesdato/registreringsdato, næringskode, organisasjonsform, institusjonell sektorkode, status (slettet/ikke-slettet), antall ansatte, konserntilknytning, aksjekapital/ansvarlig kapital og rolletyper.

Virksomhet/avdeling i foretak med flere virksomheter:

Organisasjonsnummer, offisielt navn, redigert navn, avdelingsbetegnelse, postadresse, beliggenhetsadresse, numerisk adresse, grunnkrets, koordinater, telefonnummer, telefaksnummer, oppstartsdato, næringskode, status og antall ansatte.

4. Særskilte krav til offentlig myndighet

Det følger av forarbeidene til statistikkloven at anonyme data ofte vil være tilstrekkelig for offentlige myndigheters formål med tilgang til data. Hovedregelen er derfor at offentlige myndigheter kan gis tilgang til anonymiserte data til bruk for statistiske resultater og analyser.

Utgangspunktet om at data skal anonymiseres gjelder ikke for følgende opplysninger fra Folkeregisteret: kjønn, alder, bosted, fødeland og dødsdato, eller opplysninger som er åpent tilgjengelig fra allmenheten. Unntaket fra anonymisering av disse opplysningene forutsetter at opplysningene ikke sammenstilles med andre opplysninger.

Hvis offentlig myndighet søker om tilgang til andre ikke-anonyme data enn de som er nevnt ovenfor, må den offentlige myndighet redegjøre for hvordan det sikres at data ikke brukes til andre formål enn utarbeidelse av statistiske resultater og analyser. Redegjørelsen skal beskrive hvordan det sikres at data ikke brukes til myndighetsutøvelse, styrings-/kontrollformål eller andre formål som er uforenlig med formålet.

Opplysningenes karakter, den offentlige myndighetens øvrige oppgaver og organisering vil danne grunnlaget for SSBs vurdering av om særlige vilkår i forbindelse med tilgang til data er påkrevet.

Det følger av forarbeidene at dersom en offentlig myndighet setter ut et statistikk-/analyseoppdrag til andre, vil den offentlige myndigheten kunne få tilgang og kunne gi data videre til den som utfører oppdraget på den offentlige myndighetens vegne. Det må fremgå av søknaden om tilgang at data skal gis videre, hvem data skal gis videre til og hvordan videreformidlingen skal skje. Den som får data vil da ha samme taushetsplikt som den offentlige myndigheten de utfører oppdrag på vegne av. Den

offentlige myndigheten må forsikre seg om og ta ansvar for at den som utfører oppdraget, er i stand til å behandle data på en trygg måte og overholde taushetsplikten. Den offentlige myndigheten vil også ha ansvaret for at data behandles i samsvar med vilkårene.

5. Krav til søknad

Søker kan be om utfyllende veiledning fra SSB gjennom individuell oppfølging. Dette skal være til hjelp for søker i planleggingsfasen og bidra til at søker har godt grunnlag for å søke om tilgang, blant annet når det gjelder valg av datakilder, variabler og detaljeringsnivå, avgrensning av studiepopulasjonen/utvalg, beskrivelse av dataminimering, økt bevissthet om sammenstilling med data, mv. Veiledningen kan bidra til å avklare om søkere har mulighet til å få slik tilgang til data som det vurderes å søke om.

For å kunne vurdere om vilkårene for tilgang til data er til stede, har SSB behov for følgende informasjon fra søker:

- formålet med behandlingen
 - o *forskning: forskningsprotokoll eller prosjektbeskrivelse*
 - o *statistiske resultater/analyse: prosjektbeskrivelse eller behovs- og formålsbeskrivelse*
- behandlingens varighet. (Ved krav om oppbevaring utover behandlingens varighet, f.eks. ved eksterne dokumentasjonskrav for etterkontroll mv., ber SSB om å få informasjon om dette).
- hvem som er ansvarlig (institusjon og person)
- hvilken populasjon, hvilke data og årganger det søkes om
- særskilt begrunnelse for variabler som er særlig identifiserende (for eksempel eksakt dato, koordinater/grunnkrets, mv).
- hvor og hvordan data skal oppbevares (herunder bruk av eksterne sikre analyserom som TSD, Safe, el.l.)
- oversikt over hvilke personer (og institusjonstilknytning) som skal ha tilgang til og behandle data
- hva som er søkers rettslige grunnlag for behandlingen av personopplysninger etter personvernforordningen art. 6 og 9.
- oversendelse av vurdering av personvernkonsekvenser (DPIA) dersom det foreligger, alternativt begrunnelse for hvorfor det ikke er behov for DPIA. (*Disse dokumentene/ vurderingene etterspørres fordi de vil kunne gi relevant informasjon til bruk i SSBs vurdering av personvernulempen, jf stl §14*)
- beskrivelse av koblingsprosessen, samt variabelliste som viser hvilke data som skal sammenstilles med data fra SSB.

Det kan også stilles andre krav til søknad og dokumentasjon, eksempelvis dersom søknaden gjelder særlig identifiserende variabler og/eller sammenstilling av data fra SSB basert på samtykke.

6. SSBs behandling av søknad

SSB behandler søknader etter reglene i forvaltningsloven, statistikkloven, forskrift til statistikkloven og disse retningslinjene. Hver søknad skal behandles konkret.

Dersom vilkårene for tilgang er til stede, fattes det et vedtak om tilgang. I vedtaket vil kravene til mottakers behandling av data fremkomme. Vedtaket kan påklages til Finansdepartementet i henhold til forvaltningslovens klageregler i kapittel VI.

Det følger av forarbeidene at det klare utgangspunktet er at tilgang til opplysninger skal gis når vilkårene er oppfylt. Det kan likevel tenkes tilfeller hvor vilkårene strengt tatt er oppfylt, men hvor det av helt særegne grunner ikke bør gis tilgang i det konkrete tilfellet. Dette er en sikkerhetsventil.

Dersom vilkårene for tilgang ikke er til stede skal det fattes vedtak om avslag. Også dette vedtaket kan påklages.

7. Krav til mottakers behandling

Dersom det gis tilgang til opplysninger som er underlagt taushetsplikt etter statistikkloven § 8, pålegges mottaker av opplysningene tilsvarende taushetsplikt. Dette følger av statistikkloven § 14 (5).

Videre følger det av statistikkloven § 14 (4) at SSB kan stille vilkår for tilgang til og bruk av data. Slike vilkår skal være forholdsmessige og saklige.

SSB stiller normalt følgende vilkår:

Bruk av data kan kun skje til det omsøkte formål og innenfor rammen av vedtaket.

Ansvarlig mottaker av data skal sikre at taushetsplikten etter statistikkloven etterleves og at opplysningene behandles og lagres slik beskrevet i vedtaket og slik at grunnleggende krav til informasjonssikkerhet ivaretas. Dette innebærer blant annet å sørge for tilstrekkelig tilgangsstyring, logging og etterfølgende kontroll. Lagring av data på mobile/lokale enheter godtas ikke.

Ansvarlig mottaker av data er ansvarlig for at medarbeidere kun får tilgang til data etter tjenstlig behov. Videre må alle som skal ha tilgang gjøres kjent med taushetsplikten etter statistikkloven før tilgang gis. En komplett oversikt over hvem som har tilgang til data skal gis på forespørsel fra SSB.

Bakveisidentifisering eller forsøk på rekonstruksjon av identitet av enhet (person/foretak) i utlevert materiale er ikke tillatt.

Publisering og annen offentliggjøring av resultater, analyser mv. som er basert på de utleverte data skal skje i en slik form at enkeltenheter ikke kan identifiseres eller at informasjon om slike enheter kan avsløres (anonymt).

Ved all offentliggjøring av resultater basert på data skal SSB oppgis som kilde. SSB har ikke ansvar for analyser eller tolkninger basert på tilgjengeliggjorte data.

Forskningsprosjekters sluttrapport skal offentliggjøres innen rimelig tid etter prosjektslutt.

Data skal bekreftes slettet/tilbakeført når behovet for tilgang ikke lenger er til stede og senest ved utløpet av slettefristen som fremkommer av vedtaket om tilgang. Bekreftelse på at data er slettet skal sendes til SSB.

SSB kan også stille andre saklige og forholdsmessige vilkår i den enkelte sak.

Før utlevering av data kan skje må søker akseptere vilkårene for tilgang slik disse fremkommer i vedtaket. Dette gjøres ved å datere, signere og returnere vedtaket. Den som signerer må være bemyndiget til å forplikte mottaker.

Dersom vilkårene i vedtaket brytes kan det, basert på en konkret vurdering av alvorlighetsgraden i det enkelte tilfellet, medføre at det stilles nye vilkår bl.a. at data kreves slettet/tilbakeført til SSB. Brudd på vilkårene i vedtaket vil også kunne tas med i betraktning ved vurdering av fremtidige

søknader om tilgang. Brudd på taushetsplikten etter statistikkloven § 8 er straffbart, jf. straffeloven § 209.

8. Løpenummer

Når det gis tilgang til data i indirekte identifiserbar form, benyttes det prosjektspesifikke løpenumre, det vil si at alle direkte identifiserende variabler er slettet eller erstattet av et prosjektspesifikt løpenummer.

Adgang til gjenbruk av *datasett med prosjektspesifikt løpenummer* i nye prosjekt, kan etter søknad tillates for prosjekter som ikke overlapper i tid.

SSB skal i størst mulig grad legge til rette for gjenbruk av datasett med nye prosjektspesifikke løpenumre.

9. Nøkkelutveksling og oppbevaring av koblingsnøkkel

Tilgang til entydig identifikator vil normalt være nødvendig for å kunne sammenstille data fra ulike kilder på enhetsnivå. Det følger av forarbeidene til statistikkloven at sammenstilling som hovedregel bør skje ved at det utveksles en entydig identifikator som ikke er direkte identifiserende eller ved at sammenstilling skjer i SSB.

Slik entydig identifikator omtales som «koblingsnøkkel» og nedenfor i kapittel 9.1 gjøres det rede for når slik koblingsnøkkel utveksles og i kapittel 9.2 om krav til oppbevaring av koblingsnøkkel.

9.1. Utveksling av koblingsnøkkel

Ved tilgjengeliggjøring av indirekte identifiserbare opplysninger fra SSB sammenkoblet med opplysninger fra kilder utenfor SSB, brukes som hovedregel distribuert kobling.

Dette innebærer at de ansvarlige for de ulike kildene utveksler en datafil med fødselsnummer eller annen unik identifikator og tilfeldig generert løpenummer (koblingsnøkkel). De enkelte ansvarlige myndighetene legger deretter løpenummer på egne opplysninger og sender opplysninger med løpenummer til prosjektet.

Distribuert kobling tillates ikke dersom ansvarlig søker/institusjon samtidig er ansvarlig for opplysninger som opplysninger fra SSB skal sammenstilles med, med mindre institusjonen kan dokumentere at nøkkelhåndtering holdes klart adskilt fra forsknings/analyseenheten, typisk ved at institusjonen har en uavhengig datateknisk enhet.

Som hovedregel tillates heller ikke distribuert kobling dersom resultatet av sammenstillingen skal være anonymt, med mindre annet følger av forskrift.

I de tilfellene distribuert kobling ikke er mulig, krever som hovedregel SSB at opplysninger sendes til byrået for sammenstilling.

9.2. Oppbevaring av koblingsnøkkel

I de tilfellene SSB har etablert koblingsnøkkelen oppbevarer SSB koblingsnøkkelen, og mottaker av koblingsnøkkel bekrefter at denne er slettet når sammenstilling er forsvarlig gjennomført og opplysningene er mottatt av prosjektet.

10. Data til utlandet

Forsker ved godkjent forskningsinstitusjon, eller organ jf. forskriften § 1 (1) d) og e) utenfor Norge kan som hovedregel få tilgang til anonymiserte data. Dette er begrunnet i uttalelser fra forarbeidene

om at det vil være generell økt risiko for at opplysninger kan komme på avveie når de sendes ut av landet. Tilgang til ikke-anonyme opplysninger fra SSB utenfor Norge reiser også noen også særskilte utfordringer knyttet til oppfølging av eventuelle brudd på taushetsplikten som følger av statistikkloven.

Forsker ved godkjent forskningsinstitusjon innenfor EU/EØS eller organ jf. forskriften § 1 (1) d) og e), kan unntaksvis og etter en konkret helhetsvurdering få tilgang til indirekte identifiserbare data. I vurderingen vil SSB blant annet vektlegge avhjelpende tiltak for den økte risikoen ved at opplysninger behandles utenfor norsk jurisdiksjon. Det stilles i slike tilfeller som hovedregel krav om spesialtilpasset avtale med den utenlandske forskningsinstitusjonen/myndigheten som sikrer at norske rettsregler får anvendelse og at det avtales norsk verneting.

Det vises også til internasjonalt samarbeid mellom de nordiske nasjonale statistikkbyråene om tilgjengeliggjøring av opplysninger; NordMAN-prosjektet hvor opplysninger etter søknad om data fra flere lands nasjonale statistikkbyråer, kan utveksles mellom de nordiske landene under forutsetning av at opplysningene lagres og gjøres tilgjengelig via en fjerntilgangsløsning fra et av de nordiske landenes sentrale statistikkbyråer.

11. Prising

Det følger av forskrift til statistikkloven § 3 at SSB kan kreve betaling for tilrettelegging og tilgjengeliggjøring av opplysninger. Betalingen kan ikke overstige de faktiske kostandene ved saksbehandling og tilgjengeliggjøring samt oppfølging av den enkelte søknaden.

SSB tar betalt for tiden som går med til saksbehandling, tilrettelegging og tilgjengeliggjøring av data i det konkrete tilfellet. Oppdrag blir fakturert med 25 prosent merverdiavgift (mva).

SSB gir prisoverslag når søknaden er behandlet og det gis tilbud om tilgang. Pris og leveringstid skal framkomme av tilbudet.

Prisen består normalt av medgått tid til følgende aktiviteter:

- Koordinering, avklaringer, utarbeidelse av tilbud og avtale
- Lage populasjon, mottak av tredjepartsdata, og tilrettelegging av datafiler
- Datauttak og aidentifisering
- Arkivering, dokumentasjon og levering

Koordinering, avklaringer, utarbeidelse av tilbud og avtale

Posten omfatter forarbeidet i forbindelse med utarbeidelsen av tilbud og avtale. Forarbeidet vil avhenge av hvor sammensatt og omfattende det enkelte prosjekt er.

Lage populasjon, mottak av tredjepartsdata, og tilrettelegging av datafiler

Avgrensning av populasjon varierer med antall populasjoner som inngår i prosjektet og hvor komplekse populasjonene er. Før arbeidet med datauttrekket begynner må saksbehandler også tilrettelegge filene for uttrekk. Arbeidet med tilrettelegging kan være spesielt omfattende når det inngår data fra andre dataleverandører prosjektet. Manglende dokumentasjon, krevende filformater, og arbeid med utveksling av data fra andre leverandører er eksempler på faktorer som kan forlenge og fordyre saksbehandlingen.

Datauttak og dataminimering

Etter at tilbudet er akseptert og datafiler tilrettelagt, går det meste av det resterende arbeidet med til datauttak og dataminimering.

- *Uttak fra FD-Trygd*
Forløpsdatabasen for trygdeytelser er en viktig datakilde i mange prosjekter. Databasen er særlig tilrettelagt for tilgang, med fastpris for uttrekk av hver enkel tabell som gjenspeiler faktisk medgått tid.
- *Øvrige uttak fra variabellister*
Uttak av variabler fra SSBs variabellister prises fast for hvert statistikkområde. Uttakene gjøres fra tilrettelagte statistikkfiler og prisingen er additiv i takt med antall statistikkområder en ønsker variablene fra.
- *Uttak utenfor variabellister*
Uttak av data og dokumentering av innhold som ikke er omfattet av variabellister kan være krevende og fordyrende.

Arkivering, dokumentasjon og levering

Underveis i saksbehandlingen og ved oversendelse av det ferdige produktet skal saksbehandler arkivere korrespondanse og data til oversendelse samt dokumentere datamaterialet i leveringen.

12. Teknisk om tilgang

Data utveksles til/fra SSB via fx.ssb.no (sikker server). Lenke med instruksjoner sendes fra SSB.

Alle filer til og fra SSB krypteres og sendes via SSBs sikre område for filoverføring. Passord for krypteringen sendes på sms. Filene slettes automatisk fra SSBs server etter 6 måneder. Data fra andre leverandører oversendes til SSB etter avtale med saksbehandler. Det er ansvarlig mottakers ansvar at data fra SSB overføres til sikre områder ved institusjonen, eller til sikre analyserom hos tredjepart, før de dekrypteres. Eksempel på slike sikre analyserom er Tjenester for sensitive data ved Universitetet i Oslo (TSD), Sikker adgang til forskningsdata og e-infrastruktur ved Universitetet i Bergen (SAFE).